

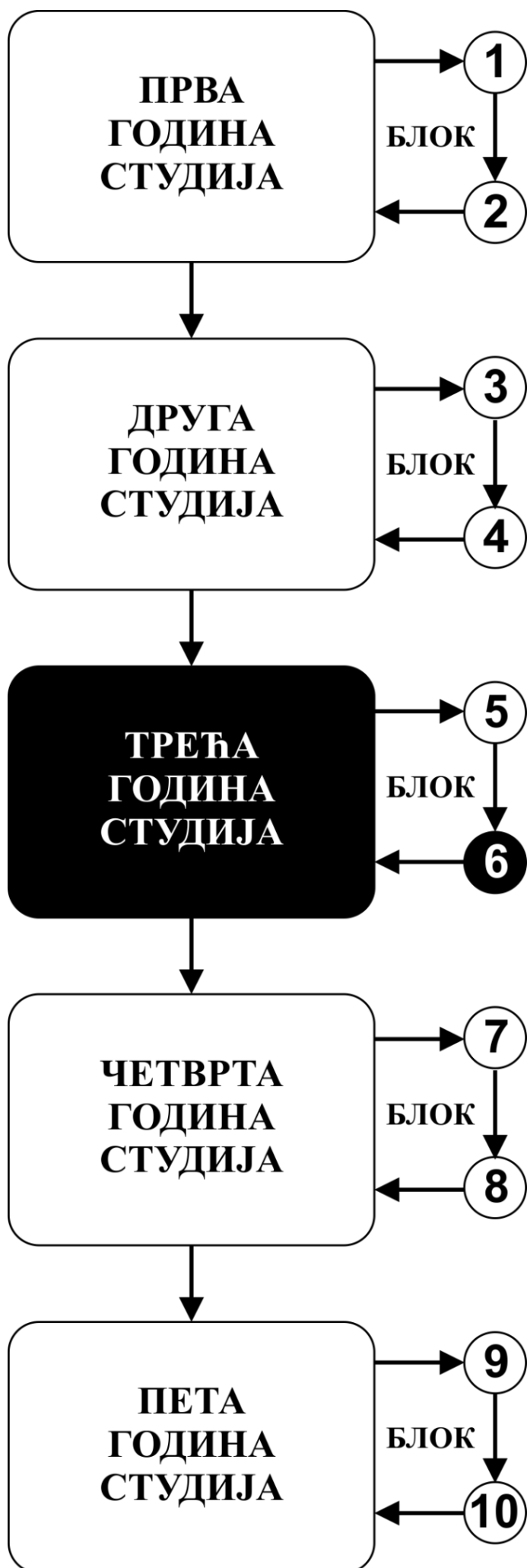

ИНТЕГРИСАНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ ФАРМАЦИЈЕ

ТРЕЋА ГОДИНА СТУДИЈА

школска 2024/2025.

ОСНОВИ ФАРМАКОГНОЗИЈЕ И ФИТОТЕРАПИЈЕ

Предмет:

ОСНОВИ ФАРМАКОГНОЗИЈЕ И ФИТОТЕРАПИЈЕ

Предмет се вреднује са 5 ЕСПБ. Недељно има 4 часа активне наставе (2 часа предавања и 2 часа рада у малој групи)

НАСТАВНИЦИ И САРАДНИЦИ:

РБ	Име и презиме	Е-mail адреса	Звање
1.	Мирослав Соврлић	sofke-ph@hotmail.com	Доцент
3.	Јовица Томовић	jovicatomatic2011@gmail.com	Доцент
4.	Александар Кочовић	salekkg91@gmail.com	Асистент

СТРУКТУРА ПРЕДМЕТА:

Садржај	Недеља	Предавања	Рад у малој групи	Наставник-руководилац предмета
Основи фармакогнозије. Биосинтеза биљних метаболита. Примарни биљни метаболити. Екстракција. Алкалоиди. Секундарни биљни метаболити (хетерозиди, полифеноли, терпени) и етарска уља. Фитотерапија.	15	2	2	доц. др Мирослав Соврлић

ОЦЕЊИВАЊЕ:

Оцена је еквивалентна броју стечених поена (види табеле). Поени се стичу на два начина:

АКТИВНОСТ У ТОКУ НАСТАВЕ:

Студенти су у обавези да активно учествују у свим облицима наставе. Наставници и сарадници који изводе наставу ће оцењивати њихово понашање, знање, вештине и ставове испољене у току извођења наставе и решавања задатих проблема. На овај начин студент може да стекне до 30 поена кроз активност на вежбама.

ЗАВРШНИ ИСПИТ: На овај начин студент може да стекне до 70 поена полагањем писменог испита који обухвата градиво обрађено на предавањима и вежбама. Начин полагања испита и оцењивања дат је у приложеној табели.

Основи фармакогнозије и фитотерапије	МАКСИМАЛНО ПОЕНА		
	Активност на вежбама	Завршни испит	Σ
	30	70	
Σ	30	70	100

Да би студент положио испит мора да оствари више од 50 посто поена на свим облицима наставе, односно студент мора да:

1. стекне више од 50% поена предвиђених за активност на вежбама
2. положи завршни испит, односно стекне више од 50% поена на завршном испиту.

Завршна оцена се формира на следећи начин:

БРОЈ ОСВОЈЕНИХ ПОЕНА	ОЦЕНА
0 – 50	5
51 – 60	6
61 – 70	7
71 – 80	8
81 – 90	9
91 – 100	10

ЛИТЕРАТУРА:

назив уџбеника	Аутори	издавач	библиотека
Основи фармакогнозије, треће издање	Нада Ковачевић	Српска школска књига, Београд 2004	Има
Фармакогнозија	Момчило Горуновић, Предраг Лукић	проф. др Момчило С. Горуновић, Београд 2001	Нема
Основи фармакогнозије и фитотерапије-приручник за практичну наставу.	Мирослав М. Соврлић, Недељко Т. Манојловић	Факултет медицинских наука Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац 2021.	Има

Сва предавања налазе се на сајту Медицинског факултета: www.medf.kg.ac.rs

ПРОГРАМ

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 1 (ПРВА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа	Вежбе 2 часа
Фармакогнозија као наука. Основни појмови у фармакогнозији. Класификација и идентификација биљних и осталих дрога.	Макроскопско и микроскопско испитивање и идентификација биљних дрога

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 2 (ДРУГА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа	Вежбе 2 часа
Биосинтеза и подела биљних метаболита. Примарни биљни метаболити.	Микроскопска карактеризација и идентификација биљног порекла скроба

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 3 (ТРЕЋА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа	Вежбе 2 часа
Екстракција, сепарација и идентификација секундарних метаболита	Основне фитохемијске процедуре-методе екстракције, сепарације и идентификације

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 4 (ЧЕТВРТА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа	Вежбе 2 часа
Алкалоиди 1	Екстракција алкалоида

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 5 (ПЕТА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа	Вежбе 2 часа
Алкалоиди 2	Доказивање алкалоида

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 6 (ШЕСТА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа	Вежбе 2 часа
Фенолна биљна једињења. Флавоноиди.	Екстракција, квалитативно и квантитативно одређивање фенола и флавоноида

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 7 (СЕДМА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа	Вежбе 2 часа
Кумарини. Хинони. Лигнани.	Квалитативно и квантитативно одређивање кумарина и хинона

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 8 (ОСМА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа	Вежбе 2 часа
Сапонозиди и танини	Квалитативно и квантитативно одређивање сапонозида и танина

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 9 (ДЕВЕТА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа	Вежбе 2 часа
Кардиотонични, цијаногени, сумпорни и монотерпенски хетерозиди	Вежбе 2 часа Доказивање кардиотоничних, цијаногених, сумпорних и монотерпенских хетерозида

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 10 (ДЕСЕТА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа	Вежбе 2 часа
Терпени и етарска уља	<i>TLC</i> анализа монотерпена

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 11 (ЈЕДНАЕСТА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа	Вежбе 2 часа
Ароматичне дроге	Изоловање и одређивање садржаја етарских уља

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 12 (ДВАНАЕСТА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа

Фитотерапија

Вежбе 2 часа

Врсте формулација (облика) и припрема
фитопрепарата

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 13 (ТРИНАЕСТА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа

Фитопрепарати у третману обољења
кардиоваскуларног, респираторног,
урогениталног и обољења централног
нервног система

Вежбе 2 часа

Фитопрепарати са тржишта: дискусија о
саставу и упутству за пацијенте са
заузимањем критичког, објективног
става о производу

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 14 (ЧЕТРНАЕСТА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа

Фитотерапија у третману метаболичких и
ендокриних поремећаја. Антитуморски и
имуномодулаторски састојци биљака.

Вежбе 2 часа

Фитопрепарати са тржишта: дискусија о
саставу и упутству за пацијенте са
заузимањем критичког, објективног
става о производу

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 15 (ПЕТНАЕСТА НЕДЕЉА):

Предавања 2 часа

Биљни производи који се
злоупотребљавају. Безбедна употреба
биљних лековитих препарата.

Вежбе 2 часа

Посета ботаничкој башти и/или
одабраном погону за прераду и
производњу лековитог биља

РАСПОРЕД НАСТАВЕ ЗА ПРЕДМЕТ ОСНОВИ ФАРМАКОГНОЗИЈЕ И ФИТОТЕРАПИЈЕ

недеља	тип	назив методске јединице	наставник
1	П	Фармакогнозија као наука. Основни појмови у фармакогнозији. Класификација и идентификација биљних и осталих дрога.	доц. др Мирослав Соврлић
	В	Макроскопско и микроскопско испитивање и идентификација биљних дрога.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић
2	П	Биосинтеза и подела биљних метаболита. Примарни биљни метаболити.	доц. др Мирослав Соврлић
	В	Микроскопска карактеризација и идентификација биљног порекла скроба.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић
3	П	Екстракција, сепарација и идентификација секундарних метаболита.	доц. др Мирослав Соврлић
	В	Основне фитохемијске процедуре- методе екстракције, сепарације и идентификације.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић
4	П	Алкалоиди 1	доц. др Јовица Томовић
	В	Екстракција алкалоида.	до. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић
5	П	Алкалоиди 2	доц. др Јовица Томовић
	В	Доказивање алкалоида.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић

РАСПОРЕД НАСТАВЕ ЗА ПРЕДМЕТ ОСНОВИ ФАРМАКОГНОЗИЈЕ И ФИТОТЕРАПИЈЕ

недеља	тип	назив методске јединице	наставник
6	П	Фенолна биљна једињења. Флавоноиди.	доц. др Мирослав Соврлић
	В	Екстракција, квалитативно и квантитативно одређивање фенола и флавоноида.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић
7	П	Кумарини. Хинони. Лигнани.	доц. др Мирослав Соврлић
	В	Квалитативно и квантитативно одређивање кумарина и хинона.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић
8	П	Сапонозиди и танини.	доц. др Мирослав Соврлић
	В	Квалитативно и квантитативно одређивање сапонозида и танина.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић
9	П	Кардиотонични, цијаногени, сумпорни и монотерпенски хетерозиди.	доц. др Мирослав Соврлић
	В	Доказивање кардиотоничних, цијаногених, сумпорних и монотерпенских хетерозида.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић

РАСПОРЕД НАСТАВЕ ЗА ПРЕДМЕТ ОСНОВИ ФАРМАКОГНОЗИЈЕ И ФИТОТЕРАПИЈЕ

недеља	тип	назив методске јединице	наставник
10	П	Терпени и етарска уља.	доц. др Мирослав Соврлић
	В	<i>TLC</i> анализа монотерпена.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић
11	П	Ароматичне дроге.	доц. др Мирослав Сврлић
	В	Изоловање и одређивање садржаја етарских уља.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић
12	П	Фитотерапија.	доц. др Јовица Томовић
	В	Врсте формулација (облика) и припрема фитопрепарата.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић
13	П	Фитопрепарати у третману обољења кардиоваскуларног, респираторног, урогениталног и обољења централног нервног система.	доц. др Мирослав Соврлић
	В	Фитопрепарати са тржишта: дискусија о саставу и упутству за пацијенте са заузимањем критичког, објективног става о производу	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић

РАСПОРЕД НАСТАВЕ ЗА ПРЕДМЕТ ОСНОВИ ФАРМАКОГНОЗИЈЕ И ФИТОТЕРАПИЈЕ

недеља	тип	назив методске јединице	наставник
14	П	Фитотерапија у третману метаболичких и ендокриних поремећаја. Антитуморски и имуномодулаторски састојци биљака.	доц. др Мирослав Соврлић
	В	Фитопрепарати са тржишта: дискусија о саставу и упутству за пацијенте са заузимањем критичког, објективног става о производу.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић
15	П	Биљни производи који се злоупотребљавају. Безбедна употреба биљних лековитих препарата.	доц. др Мирослав Соврлић
	В	Посета ботаничкој башти и/или одабраном погону за прераду и производњу лековитог биља.	доц. др Мирослав Соврлић доц. др Јовица Томовић асист. Александар Кочовић
	И	ИСПИТ (јунски рок)	